

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

Tekniska nämnden

Dispensansökan från krav på separat insamling av bioavfall 2026

Ärendet

Danderyds kommun ansökte 2023, efter beslut i tekniska nämnden den 27 april 2023 (§ 49), om dispens från kravet på separat insamling av bioavfall för åren 2024 och 2025. Med bioavfall avses här matavfall. En av anledningarna var en intention till samordning med systemet för fastighetsnära insamling av förpackningar som ska vara på plats senast den 1 januari 2027. Naturvårdsverket beviljade ansökan som endast kan ges två år i taget. Eftersom planen alltjämt är en samordning av förpackningsinsamlingen och utställning av matavfallskärl, till de som ännu inte börjat sortera, så behöver en ny dispens skickas in till Naturvårdsverket för år 2026.

Samhällsutvecklingsförvaltningens förslag till beslut

Tekniska nämndens beslut

Tekniska nämnden uppdrar åt samhällsutvecklingsförvaltningen att ansöka om dispens från kraven på separat insamling av bioavfall för året 2026.

Bakgrund

Sedan den 1 januari 2024 ska den som har bioavfall sortera ut detta och förvara det skilt från annat avfall enligt 3 kap. 1 § avfallsförordningen. Kravet omfattar både hushåll och verksamheter. Vidare framgår i 3 kap. 1 a § att den som samlar in avfall som sorterats ut ska samla in det separat. Det finns dock en möjlighet för kommuner att ansöka om dispens från detta krav, för hela eller delar av kommunen, hos Naturvårdsverket. Dispens kan medges för högst två år i taget om separat insamling inte anses vara genomförbar eller inte ger fördelar som överväger nackdelarna. Över 100 kommuner ansökte om dispens från införandet 2024 varvid de flesta – däribland Danderyds kommun – fick sin ansökan beviljad. Enligt branschorganisationen Avfall Sverige var det stora antalet ansökningar inte uppseendeväckande då man menade att möjligheten till dispens tillkom delvis på grund av att det skulle bli möjligt att samordna insamlingen av matavfall med insamlingen av förpackningar.

Danderyds kommun har redan, sedan 2015, infört matavfallssortering för hushållen där sorteringen är frivillig men uppmuntras genom den miljöstyrande avfallstaxan. Ett av skälen till att Danderyds kommun ansökte om dispens för åren 2024 och 2025 var att kommunen då ännu inte tagit beslut om hur systemet för insamlingen av förpackningar skulle utformas.

Samhällsutvecklingsförvaltningen

Eva Hedenström

Vidare, att Danderyds kommuns avfallstaxa och avfallsföreskrifter som då nyligen antagits också skulle behöva göras om i närtid eftersom frivilliga osorterade abonnemang, enligt Avfall Sverige, inte var lämpligt att ha kvar vid ett obligatorium. Att kort tid göra om arbete med taxa och föreskrifter definierades både som resursineffektivt och riskerade bli förvirrande för abonnenterna. Utöver detta framhölls vikten av att kunna samordna införandet av förpackningsinsamlingen med obligatorisk insamling av matavfall – en anledning som alltjämt råder och som är relevant för en ny ansökan för 2026.

Samhällsutvecklingsförvaltningens utredning

Den nya dispensansökan, likt den tidigare, kommer inte att omfatta hela kommunen. Majoriteten av abonnenterna sorterar redan idag sitt matavfall och får det insamlat separat.

Planen är att utställning av förpackningskärl kommer att ske under 2026. Genom att samordna kommunikation och kärlutställning under denna period spar kommunen resurser och ger abonnenterna en helhetsbild över hela insamlingssystemet.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning

Redan i det tidigare tjänstemannayttrandet signalerade samhällsutvecklingsförvaltningen att en ny dispens skulle kunna behöva sökas efter de första två åren. Genom möjligheten att ha ett helhetsgrepp på insamlingssystemen ges kommunen förutsättningar för en god sortering vilket är hela intentionen med lagstiftningen. Dessutom spar kommunen resurser genom sammanhållna kommunikationsinsatser.

Samhällsutvecklingsförvaltningens bedömning är därför att dispens bör sökas även för 2026. Det är dock sannolikt så att dispensen inte kommer att utnyttjas under hela år 2026. Detta eftersom planen är att kärl för förpackningsavfall kommer att ställas ut under året och då likaså kärlen för matavfall till resterande abonnenter.

Konsekvenser för barn och unga

Förslaget bedöms inte ha direkta negativa konsekvenser för barn och unga. Däremot har avfallshantering och miljömässigt hållbara system en indirekt påverkan på barns hälsa och framtida livsvillkor. En effektiv och långsiktigt hållbar avfallshantering, där resurser används klokt och kommunikation är tydlig, skapar bättre förutsättningar för en god miljö nu och i framtiden.

Samordningen av system för förpackningsinsamling och matavfall innebär att kommunen på sikt kan införa tydliga och enhetliga lösningar som främjar sortering och återvinning. Detta stärker barnets rätt till en hälsosam livsmiljö (artikel 24 i barnkonventionen) samt rätten till information (artikel 17), särskilt när tydlig kommunikation bidrar till förståelse och delaktighet i hushållet, även för barn.

Datum
2025-04-17**Diarienummer**
TN 2023/0115

Samhällsutvecklingsförvaltningen
Eva Hedenström

Bedömningen är därmed att förslaget i förlängningen kan bidra positivt till barn och ungas uppväxtvillkor, trots att den tillfälliga dispensen i sig inte har någon omedelbar påverkan.

Ekonomiska konsekvenser

En beviljad dispens för 2026 bedöms inte innebära några extra kostnader. Tvärtom, vilket nämns ovan, så ges en möjlighet till sammanhållna kommunikationsinsatser i form av till exempel utskick som ger abonnenterna en tydlig bild över hela insamlingssystemet och vad som förväntas av dem i form av sortering. Avfallsenheten kommer även göra platsbesök hos flerfamiljshus och verksamheter för att stötta dem i planeringen av avfallsutrymmen inför den fastighetsnära insamlingen av förpackningar. Även i detta fall är det gynnsamt att ge samlad information. Att införa insamlingssystem för förpackningar är en utmaning. Genom samordningen spar kommunen både personella och ekonomiska resurser.

Stefan Sorpola
Samhällsutvecklingsdirektör

David Johannesson
VA-Avfallschef

Handlingar i ärendet

1. Tjänsteutlåtande, Dispensansökan från krav på separat insamling av bioavfall 2026
2. Tekniska nämndens beslut, 2023-04-27 § 49